

Локална стратегија за млади 2023 - 2027

Скопје, Декември 2022 година

СОДРЖИНА

Извршно резиме.....	3
ПРОФИЛ НА ОПШТИНАТА.....	5
1. Анализа на состојбата	6
2. СТРАТЕШКА РАМКА	16
2.1 Главна цел на стратегијата	16
3. Управување со ризици.....	24
4. Мониторинг и евалуација на стратегијата	26
5. Комуникација и односи со јавност	26
6. Акциски план со индикативен финансиски план (2023 година).....	28
Членови на работната група за изработка на Стратегија за млади на Општина Карпош.....	29

Извршно резиме

Општина Карпош во соработка со Коалиција на младински организации СЕГА спроведе процес на креирање на Стратегија за млади на Општина Карпош за период 2023 – 2027 година, во согласност со Законот за младинско учество и младински политики. Подготовката на оваа стратегија е поддржана во рамките на Проектот „Младинско учество за силен и одржлив развој на заедницата“, финансиран од Европската Унија. Проектот го спроведува Коалиција на младински организации СЕГА во партнерство со СОС Детско Село, Волонтерски Центар Скопје и Женски Форум Тетово. Општина Карпош беше избрана како една од четирите општини каде ќе се поддржи креирање на стратегии за млади, заедно со Општина Кисела Вода, Општина Гостивар и Општина Битола. При процесот на креирање на стратегијата, експертска поддршка обезбеди консултантската компанија „Стратешки Менаџмент Системи“.

Во почетокот на месец септември 2022 година, беше одржана обука за избраните фасилитатори за спроведување на процесот на креирање стратегии за млади, на која присуствуваше и службеникот за млади на Општина Карпош. На обуката беше пренесена методологијата за подготовка во согласност со дефинираните приоритети од Националната Стратегија за млади 2023 – 2027 година.

Првата активност која беше спроведена, од методолошки аспект, беше истражувањето на јавното мислење, кое се спроведуваше паралелно во сите четири општини-корисници на оваа компонента од проектот. Истражувањето беше спроведено и на територија на Општина Карпош, во периодот од крајот на септември до втората половина на октомври. Финалната бројка на млади луѓе, на возраст од 15-29 години, кои активно учествуваа во истражувањето и го пополнија целосно прашалникот изнесува вкупно 122 испитаници. Кратки информации за најважните наоди добиени од истражувањето на младинските трендови/потреби се содржани во сегментот Анализа на состојбата, составен дел на овој документ.

Согласно утврдената методологија, паралелно се спроведуваа и планираните интервјуа со Градоначалникот на Општина Карпош, г-дин Стевчо Јакимовски, и претставник на локална невладина организација која спроведува активности со млади Идеа Центар – Љупчо Велковски. Наодите добиени од интервјуата се содржани во целокупната анализа во истражувањето на младинските трендови и потреби.

Следна активност беше спроведување на фокус група, која во случајот на Општина Карпош се реализираше на 3-ти Октомври 2022 година. На фокус групата беа навремено поканети сите значајни општествени чинители, за да дадат свое видување и придонес во процесот на анализа на состојбата. На фокус групата се одзваа и активно учествуваа:

- ✓ Службеник за млади во Општина Карпош
- ✓ Претставник на Унија на млади сили (УМС) на ВМРО-ДПМНЕ
- ✓ Претставник на младинска организација на Црвен Крст
- ✓ Претставник на Клуб на извидници
- ✓ Номиниран член на Локален Младински Совет
- ✓ Претставник на студентска организација

На крајот од фокус групата, присутните се произнесоа дека доколку е возможно, тиево локалната стратегија би ги вклучиле сите осум национални приоритети, затоа што се

подеднакво важни. Сепак, доколку би требало да се изберат неколку од нив, предност им се дава на:

- ✓ Младинско информирање
- ✓ Образование
- ✓ Младинско претприемништво
- ✓ Култура и спорт

Другите наоди добиени од интервјуата се содржани во целокупната анализа во истражувањето на младинските трендови и потреби.

После спроведувањето на претходните методолошки чекори, следуваше и организацијата на работилници на работната група за креирање на Стратегија за млади на Општина Карпош. Работната група беше составена од: претставници на локалната администрација, службеникот за млади, претставници на политичките подмладоци, подмладоци на национални граѓански организации, претставници на младински и организации за млади, Полициска станица (ПС) Карпош, студентски организации, номинирани претставници во Локалниот младински совет (во процес на избор), како и фасилитаторите на процесот. Работната група одржа вкупно четири работилници, во периодот од 8 до 24 ноември. Меѓу останатите заклучоци и содржина, кои се дел од целокупниот текст на предложената стратегија, работната група едногласно одлучи дека во стратегијата треба да бидат опфатени и пресликани сите осум национални приоритети за млади.

Документот е сеопфатен и вклучува главна цел, како и специфични цели, резултати и мерки, за секој од осумте приоритети. Како дополнување, акцискиот план за 2023 години содржи конкретни активности за остварување на дел од целите на стратегијата. Главен носител на стратегијата, која е предвидена за периодот 2023-2027 година ќе биде Локалниот Младински Совет на Општина Карпош (ЛМСОК). ЛМСОК ќе биде надлежен и за евалуација на спроведениот акциски план во 2023 година и креирање на нови акциски планови за следните години.

Како што наведува и самата цел на стратегијата, се надеваме дека со нејзиното успешно спроведување, ќе успееме да го подобриме квалитетот на животот на младите и ќе ги поттикнеме да станат самостојни активни граѓани вклучени во процеси на донесување на добро информирани одлуки.

ПРОФИЛ НА ОПШТИНАТА

Општина Карпош е урбана општина која што преставува дел од Град Скопје, формирана на 3 ноември 1976 година со Законот за формирање на општини на Град Скопје и за утврдување на нивните подрачја (“Службен весник на СРМ” бр.8/76). Таа е поделена на 14 месни заедници, од кои 2 се рурални единици а 12 се урбани заедници.

Со име од големо историско значење, Општина Карпош се наоѓа во централнозападен дел на Град Скопје, се простира на 35 км² и на надморска височина од 362 м. Меѓу природните ресурси, може да се набројат реките Вардар и Лепенец кои течат низ општината, и планината Водно која навлегува на нејзината територија.

Населението на општината е мешовито, вкупен број на граѓани според последниот попис изнесува вкупно 63 760 граѓани, од кои 51 609 се Македонци, 14 146 Албанци и 5 236 припаѓаат на останатите малцински групи.

Во поглед на образовни институции и институции за деца, под надлежност на Општина Карпош паѓаат 4 државни детски градинки и 10 државни основни училишта. Иако останатите образовни институции не се во надлежност на општината туку на Град Скопје, сепак е важно да се напомене дека општината е домаќин на 5 средни училишта и 3 приватни средни училишта, 5 приватни градинки, 6 државни факултети кои се дел од УКИМ “Кирил и Методиј” и 2 приватни факултети, 1 студентски дом, 1 ученички дом и Дом за постдипломци.

Во поглед на здравствените домови, на територија на Општина Карпош граѓаните ги опслужуваат 165 здравствени установи од кои 13 се јавни установи и 132 приватни. Исто така, на територијата на општината постојат и најголемите две приватни болници.

Општината може да се пофали со богата културна сцена со програма исполнета со театарски престапи, фестивали, концерти итн. Објектите во оваа област кои се наоѓаат во општината се Драмски театар, Кинотека на РМ сместена во Библиотеката „Другарче“, Амфитеатар – на кејот на реката Вардар, античкото наоѓалиште Скупи, Манастирот „Св. Пантелејмон. Покрај културните објекти, општината е богата и со културно-историски споменици и наоѓалишта.

Како општина посветена на спортските активности, Карпош располага со три спортски сали: сала “Борис Трајковски”, сала “Партизан”, сала “Форца”, еден затворен базен “Борис Трајковски”, деветнаесет спортски игралишта и четириесет и пет детски игралишта. Во општината, подржани од општината и активни се училишните лиги за фудбал, кошарка, одбојка и шах. Најпознат спортски настан е меморијалниот турнир во мал фудбал „Оливер Соколов – Сокол“ кој веќе 18 години се одржува со поддршка на општината.

На поле на локалната економија, на територија на Општина Карпош делуваат над 3.140 економски субјекти од кои 1.124 во трговија на големо и мало, 67 во гранката на образование, 111 уметност, забава и рекреација, 502 стручни, научни и технички дејности итн. Најважни стопански гранки во општината се хемиската индустрија, транспортот и шпедицијата, градежништвото, прехранбената индустрија и производството на безалкохолни пијалаци, трговската и услужната дејност.

Градоначалник на Општина Карпош со мандат 2021-2025 е Стевче Јакимовски. Ова е четврт мандат на градоначалникот по првиот мандат во 2000 година и консекутивните два мандата во 2009 и 2013 година.

Советот на Општина Карпош го сочинуваат 23 члена со мандат 2021-2025. Претседател на советот е Бранко Ристов.

Во 2015 година официјално е оформен првиот совет на млади како советодавно тело на општината кој го сочинувале 5 членови. Во 2022 година е покрената нова постапка на избор на Локалниот Младински совет која се очекува да се финализира во декември 2022 година.

Во 2022 година, за полесно комуникација за младите, номиниран е службеник за млади, Ивана Темелковска.

Буџетот на општината за 2022 година изнесува 1.030.547.000 денари.

1. Анализа на состојбата

За потребите на оваа стратегија, беше спроведено теренско истражување со применување на комбинирана квалитативна и квантитативна истражувачка методологија. Со почеток од септември 2022 година, тимот на истражувачи и фасилитатори спроведоа:

- (две) индивидуални интервјуа, од кои едно со Градоначалникот на Општина Карпош и едно со Претседателот на едукативниот центар „Идеа“.
- една фокус група со 6 млади лица, меѓу кои Службеникот за млади во Општина Карпош, претставник на УМС на ВМРО-ДПМНЕ, претставник на младинска организација на Цервен Крст, претставник на Клуб на извидници, номиниран член на Локален младински совет и претставник на студентска организација.
- прашалник спроведен преку алатката SurveyMonkey на македонски и на албански јазик, кој се состоеше од вкупно 48 прашања и истиот беше пополнет од вкупно 122 млади испитаници (на возраст од 15-29 години) од Општина Карпош.

Како резултат креиран е Аналитички извештај на младинските трендови во општината кој ги детектира потребите младите во осумте приоритетни области.

Младинско учество

Компаративната анализа детектираше дека младите испитаници најчесто го поминуваат времето на кафе со пријателите или во спортските активности, додека пак помагањето во заедницата или посетата на младински клубови не преставува приоритет кај нив.

Покрај тоа што една четвртина од младите членуваат во граѓанска/младинска организација или волонтирале за општествено корисна цел, истите не го прават тоа редовно, што се доаѓа до заклучок дека тие само формално членуваат во организациите.

Иако немањето слободно време е главната причина за пасивноста на младите, сепак голем дел се изјасниле дека немаат информации како да се вклучат или не знаат како да бидат општествено активни. Наодите исто така укажуваат дека тие не се доволно информирани за своите можности.

Ваквите наоди укажуваат дека треба да се поработи на мотивација на младите за нивно поголемо активирање во општествено-политички прашања, но и отстранување на препреките (реални и перцепирани) како младите би се охрабриле за нивен поголем ангажман во локалната заедница.

Во однос на донесувањето на одлуки, младите се поделени, 1/3 сметаат дека се активно вклучени, но останатите тврдат дека не се или не се запознаени. Иако податоците од прашалникот покажуваат извесна демотивираност и разочараност на младите, сепак речиси половина од испитаниците се оптимисти дека тие можат, целосно или делумно, да влијаат на општината и да бараат одговорност (47.54%).

Како решение учесниците на фокус групата сметаат дека треба да се воведат волонтерска и општествено корисна работа на локално ниво, со цел зајакнување на младинското учество. Со тоа тие веруваат дека ќе бидат задоволени и други потреби на младите, како и би се надминале одредени нивни социјални проблеми. Според нив, волонтерската работа е потребна за да го потисне материјализмот, затоа што материјалната вредност стана најзначајна кај младите и истата предизвикува голем проблем во односите меѓу младите.

Младинско информирање

Главен наод во овој дел е дека младите сакаат да се информираат но дека не знаат како и каде. Иако се информирани за правата во училиштето, тие се помалку информирани за правата во локалната заедница и дека многу мал процент сметаат дека општината информира за можностите на младите.

Членовите на фокус групата се изјаснија дека не само што се недоволно информирани туку дека не ги ни следат информациите канали на општината. Предлагаат со цел подобрување на протоколот на информации да се организираат средби и состаноци за непосредно информирање на младите, да се користат социјалните медиуми за информирање и да се работи на унапредување на начинот на комуницирање со младите. Посочуваат дека објавите од страна на општината се многу обемни и изгледаат како политички објави, што ги прави одбивни за младите. Предлагаат објавите да бидат кратки и јасни, со повик за акција и линк со повеќе информации. Сметаат дека треба да се унапреди делот на Односи со јавност на општината и да има посебно ПР лице задолжено за младински прашања.

Наодите од анализата покажуваат дека младите не се запознаени со постоењето на службеник на млади или пак ЛМС, што укажува на потреба за поголема промоција кај младите.

Претседателот на Едукативниот центар „Идеа“ посочува дека во општината има слаба понуда од граѓанскиот сектор, односно има недостаток на младински клубови и младински организации кои работат директно на терен со младите. Тој вели дека понудата во моментот се сведува на проекти кои најчесто се однесуваат на размени со други држави и не опфаќаат локални прашања од интерес на младите.

Младинска работа

Запрашани за неколку искази во врска со младинската работа, ставовите на младите се прилично поделени.

Мнозинството на испитаници се согласуваат дека неформалното образование може да ги зголеми нивните шанси за вработување и дека имаат можности да се вклучат, додека најмал број сметаат дека локалната самоуправа го подржува развојот на младите.

Градоначалникот на Општина Карпош, во даденото интервју, вели дека општината нема програми за младинска работа, но покажува интерес да работат на креирање на такви програми во иднина.

Општо гледано, високи 86.89% од испитаниците се согласни дека во Општина Карпош недостигаат обуки за млади, и како најпотребни се обуки за личен развој (68.85%). Како приоритетна тема исто така се јавува и областа на ментално здравје.

Голем процент на млади се делумно или многу заинтересирани за надградување преку неформално образование, ама сметаат дека или можностите не постојат или младите не се запознаени со нив, што укажува на потреба за поголема промоција.

Образование

Младите се многу критични во однос на образовниот систем и неговите недостатоци. Тие укажуваат на недостаток на воннаставни активности, училишни секции и сметаат дека училиштата не се инклузивни и не се пристапни за лица со попреченост.

Тоа се потврдува од наодите и од дискусијата на фокус групата како и од интервјуто со градоначалникот на општината, кој посочува на недостиг на стручен кадар за лица со попреченост. Тој исто така смета дена потребна е програма за контрола на квалитетот во образованието со цел да се детектираат проблемите и да се пронајдат решенија.

Голем процент на младите сметаат дека училиштата не го охрабруваат критичкото мислење, што укажува на потреба на ревидирање на дел од наставните програми.

Голем проблем претставува фактот дека мнозинството од младите сметаат дека образовниот процес не ги подготвува младите за успешно вклучување на пазарот на труд (76.23%). Младите од фокус групата исто сметаат дека не се конкурентни на пазарот на трудот. Според нив решение е почеста практична работа во училиштата и факултетите, како и воведување на неформално образование. Сметаат дека постои потреба и од поврзување на бизнис заедницата со младите, како би се подобриле нивните претприемачки вештини и би се подобрило нивното учество на пазарот на трудот (преку организирање на бизнис настани, саеми, непосредни средби и состаноци и слично).

Култура и спорт

Во областа на културата, младите од Општина Карпош се генерално задоволни од содржината. Од оние коишто одговориле дека не се задоволни, 62.50% сметаат дека во Општина Карпош недостасуваат културно-уметнички манифестации, додека 60.58% од испитаниците посочуваат на недостаток на забавни паркови и отворени фестивали.

Според испитувањето, младите би сакале да имаат простор за слободно изразување, односно објект кој би им бил на располагање на сите млади во секое време од денот, а кој би имал простории кои младите би можеле да ги користат за танц, музика или било каква друга форма на креативно изразување. Младите луѓе од Општина Карпош би сакале да има и повеќе игранки и тематски забави.

Младите од фокус групата сметаат дека, и покрај тоа што се потребни повеќе културни и спортски активности, неинформираноста е главната причина што тие не се вклучуваат во веќе постојните содржини, како и поволностите од ова учество. Тие предлагаат воведување на средношколски картички со кои полесно ќе се идентификуваат и ќе можат да ги користат поволностите кои младите луѓе ги имаат во културните и спортските институции. Младите исто така предлагаат поголемо учество при креација на културните и спортските содржини.

Општината се согласува дека програмата за културни активности има недостатоци и треба да се развие повеќе во насока на модерна содржина. Воедно во тек е и отворање на Младински културен центар.

Како и за културата, така и за спортот младите од Општина Карпош се задоволни од условите и од активностите. 50% од младите како недостаток го споменуваат фактот што општинските сали и терени не се достапни за сите млади и дека има недостаток од спортски терени на отворено како и неодржување на спортските терени.

Во однос на спортот, Градоначалникот на Општина Карпош посочи дека општината работи на подобрување на условите за спортување и рекреација преку отворање на нови паркови, нови површини за спортување и поддршка за велосипедскиот сообраќај.

И Претседателот на Едукативниот центар „Идеа“ е оптимист и вели дека Општина Карпош е урбана и градска средина, каде младите имаат можност квалитетно да го поминат своето време. Тоа се однесува пред се на инфраструктурата, односно секоја населба во рамки на општината има услови за спортување, а и училиштата имаат голем простор кој може и се користи од младите. Постојат пешачки, велосипедски зони, како и урбано уредување на кејот на Вардар, преку кој општината се поврзува со останатиот дел од градот Скопје.

Здравство

Младите во општината се здрави. 77.87% од испитаниците изјавиле дека нивната здравствена состојба е одлична или добра. Додека мнозинството смета дека е во добра здравствена состојба, 50% од младите изјавиле дека се соочиле со предизвици од менталното здравје, но од нив само 22.87% се обратиле кај психолог/психотерапевт.

Иако скоро 70% од младите се запознаени со менталните состојби, се уште постои недостаток на промоција и информирање за менталното здравје. 50% од испитаните млади сметаат дека институциите/организаациите само привремено ги едуцираат младите за менталното здравје. Најголем процент сметаат дека едукацијата треба да се одвива во училиштата.

Повеќе од половина од испитаниците биле дел од кампања/презентација за штетните последици од конзумирање на дрога и психотропни супстанции, додека 12.30% од испитаниците одговориле дека имаат конзумирано дрога. Интересно да се напомене е дека 80% од оние коишто одговориле дека некогаш конзумирале дрога имаат учествувано на презентација за штетните последици од конзумирање на дрога.

Во поглед на конзумирањето на психотропни супстанции, Претседателот на Едукативниот центар „Идеа“ посочува дека сериозен проблем е што алкохолот и недозволените супстанции се лесно достапни за младите.

Учесниците на фокус-групната дискусија сметаат дека има голем број на зависници (дрога, алкохол, цигари и коцкање), а пороците најчесто се резултат на изменетите вредности во општеството.

За подобрување на здравствената состојба на младите, Градоначалникот на Општина Карпош смета дека во секое училиште треба да има општ лекар, забар и логопед. Тој додава и дека општината има различни програми за превенција со цел подобрување на здравствената состојба на младите.

Претприемништво и поддршка при вработување

Мнозинството од испитаниците повеќе би сакале да работат за себе отколку да работат за друг работодавач. Како најголема пречка за основање на сопствен бизнис, тие ги детектираат финансиите, додека за ¼ од испитаниците тоа се недостатокот на вештини и знања кои ги спречуваат младите да ризикуваат.

Околу половина од испитаниците (47.54%) не се информирани дали општината поддржува програми за младинско претприемништво, додека само 10.66% сметаат дека такви програми се поддржуваат.

Градоначалникот на општината потврдува дека во моментов нема програми за младинско претприемништво, но во минатото биле организирани разни предавања за поддршка на претприемништвото. Во иднина, општината планира развој на програми за доделување на грантови и поддршка на млади претприемачи.

Помеѓу причините за младинската вработеност, на прво место се лошите услови за работа, додека на второ место е немањето желба на младите да се вработат. Како останати причини, младите ги додаваат корупцијата, непотизмот, како и присуство на политиката во секоја сфера од живеењето.

За можностите за вработување младите од Општина Карпош најчесто дознаваат преку огласите споделени на социјалните мрежи (60.66%), што го потврдува податокот дека младите генерално најмногу се информираат преку социјалните медиуми.

Општо гледано, 68.85% од испитаниците би се преселиле во друг град/населено место во потрага по подобри можности за работа.

Безбедност (насилство)

Според 72.95% од испитаниците младите во Општина Карпош се жртви на онлајн насилство, додека 46.72% сметаат дека младите се често жртви на физичко насилство и дека младите се насилни посочуваат 58.19% од испитаниците. И покрај тоа, мнозинството на млади се чувствуваат прифатени од околината и се чувствуваат безбедно.

Претседателот на Едукативниот центар „Идеа“ смета дека врсничкото насилство и булингот се постојани теми кои треба да бидат приоритет или еден од приоритетите при креирање програми и активности за млади. Тој вели дека во Општина Карпош немало некои поголеми примери за насилство, посебно не на етничка основа. Но, исто така смета дека со оглед на тоа што на територијата на Карпош има многу средни училишта и општината е една од

поатрактивните за младите (поради училишта, кафулиња, молови и сл.), секогаш има можност за непријатни случки.

Учесниците на фокус-групната дискусија сметаат дека некои млади имаат психолошки проблеми кои предизвикуваат малолетничка деликвенција, булинг и слично, што сметаат дека може да се реши со работилници за психолошка поддршка. Од друга страна велат дека булингот многу тешко се решава и потребни се посебни работилници за булинг. Покрај тоа, сметаат дека потребна е и поголема поддршка од училиштата од страна на психолозите и поголема достапност на наставниците. Потребни се психолошки подготовки на родителите и наставниците. Веруваат дека булингот не може да исчезне, но може да се превенира и да се намалат последиците врз жртвите, а вината за појава на булинг и малолетничка деликвенција ја лоцираат кај родителите и нивниот начин на воспитување на децата.

Во однос на иднината, 50.82% од младите се изјасниле дека најмногу се плашат од сиромаштија и додека пак 45.90% од невработеност.

На втората од одржаните работилници, од страна на членовите на работната група беа издвоени следниве профили на млади:

- **Средношколци**, кај кои што како карактеристики се издвоија нивната енергија (активност) и заинтересираност за учество во иницијативи, добра информираност и дека се движечка сила во општеството. Од друга страна, пак, беа дефинирани следниве предизвици: неистрајност, неодговорност и доколку не се задоволени нивните барања и интереси може да доведе до неактивност од нивна страна.
- **Млади вработени**, кај кои како карактеристики се издвоија тоа дека се активни, одговорни и истрајни, додека пак, во делот на предизвиците, беа истакнати потребите за усогласување на обврските и недостатокот на социјален живот.
- **Социјално ранливи категории на млади**, кај кои како карактеристики се издвоија отфрленоста, односно не вклученоста во општествените текови, понатаму- дека се најсклони кон деликвенција и пороци и дека се најзагрозени кога станува збор за зачувување на нивното ментално здравје. Од друга страна, пак, беа дефинирани следниве предизвици: одбивањето на помош од страна на институциите и другите општествени субјекти, како и многу тешката интеграција во општествените процеси на сите нивоа.
- **Млади со активно поминување на слободното време**, каде што како карактеристики се издвоија квалитетот на поминатото време (квалитет наместо квантитет) и неговата корисна употреба, додека пак, во делот на предизвиците беа истакнати потребата за баланс на слободното време и изборот на активности од кои тие можат да изберат.
- **Млади лица кои се борат со сиромаштија**, каде што беше издвоено дека тешко се идентификуваат, затоа што дел од нив не спаѓаат во категоријата на социјално ранливи категории. Во делот на предизвици беше истакната недостапноста за нив за одредени општествени активности.
- **Студенти**, каде што како карактеристики беа истакнати дел од нив се насочени, дел не се во рамките на својот образовен профил, беше покренато прашањето за реалниот квалитет на студирање/образование кое го добиваат, и воедно, беше потенцирано дека дел од нив се активни, а дел реактивни. Во делот на предизвиците беа издвоени квалитетот на можностите за нивен понатамошен развој (дали воопшто ќе останат во општината/државата или не), како и квалитетот на поминатото слободно време.

- **Невработени млади**, каде што во сегментот на карактеристики беа издвоени тешкотиите при нивното осамостојување, нивната инертност и неактивност, која понекогаш произлегува и од отсуството на еднаков пристап и спроведување на објективни мериторни системи при избор на кандидати и вработување, додека пак, во делот со предизвици, беа истакнати квалитетот на целокупните работни услови, како и волјата за наоѓање на работа.
- **Млади со физички и психолошки предизвици**, каде што во делот за карактеристики беа истакнати многу ниската адаптираност на општеството за да можат да бидат еднакво вклучени во сите процеси и двете групи, а воедно, и изградените стереотипи за овие категории на млади. Во сегментот на предизвици, беа издвоени потребата за општествена прифатеност и адаптација за нивно нормално секојдневно живеење, како и достапност на сите сфери на општественото дејствување.

На првата работилница, од страна на членовите на работната група беше изготвена и PESTLE анализа, односно анализа на политички, економски, општествени, правни, технолошки и еколошки фактори. Целта на оваа анализа беше да се увидат моменталните трендови, кои влијаат посредно или непосредно врз животот на младите. Од работилницата произлезе следново:

1. Во однос на технолошките фактори, произлезе трендот/можностите за воспоставување на електронски канал за комуницирање со младите, како и можноста/потребите за електронски јавни услуги на локално ниво, кои се мошне значајни за младите.
2. Во однос на легислативата, беше заклучено дека постои мала неусогласеност помеѓу Законот за младинско учество и младинско организирање со други легални акти, како што е на пример Законот за локална самоуправа, во делот за надлежностите на општините во Град Скопје. Воедно, постои и тенденција за политички влијанија врз спроведувањето на законот. Насоките кои беа дадени е дека при изборот на Локалниот младински совет на Општина Карпош, општината треба да се придржува кон сите одредби од Законот за младинско учество и младинско организирање, со цел добивање целосен легитимитет на составот на советот и собранието, кои треба да бидат главните застапници за потребите на младите на локално ниво.
3. Во делот на еколошките трендови, се забележува зголемена свест и интерес на младите за рециклирање, но од друга страна, нема доволни можности за практикување на овие навики. На локално ниво, многу е ниско нивото на информирање и едукација на младите за еколошки теми, и воедно, и повеќе од потребно е да се иницираат акции/кампањи за поттикнување на општествена одговорност од еколошки аспект.
4. Како политички трендови/фактори, беа истакнати следниве:
 - Честа промена на процедури и легислатива, што доведува до збунетост во следењето и имплементирањето
 - Постоене на две екстремни во политичкото владеење, каде што за младите многу малку се нуди
 - Неадекватни начини за консултација и собирање на информации за потребите на граѓаните, со што се креира јаз во задоволувањето на реалните потреби на младите
 - Голем страв кај младите заради несигурност од политичката иднина на државата
 - Голем прилив на информации, кои многу тешко се процесираат и често младите се дезинформирани

5. Во сегментот на економски трендови, беа наведени следниве:
 - Големо незадоволство кај младите од високата инфлација и зголемување на трошоците за живеење
 - Недостаток од адекватни работни места и можности за соодветно вработување
 - Сива економија, односно тренд да се поголем број на млади работат на интернет и не се пријавени за својата работа (не плаќаат придонеси)
 - Приближување на можностите за инвестирање до младите, преку нивно презентирање од страна на младински организации и тела
 - Зголемен е бројот на инвестициски можности кои младите би требало да ги искористат
6. Во последниот сегмент, социјални трендови, беа истакнато зголемувањето на бројот на млади луѓе од социјално ранливи категории кои не се згрижени, како и недоволен фонд/буџет за културно, едукативно и друг вид на развој и издигнување на младите луѓе. Фондовите кои постојат или се непознати за младите и се недоволни за задоволување на потребите.

На истата работилница беа детектирани и дефинирани следниве засегнати страни, за кои сметаме дека се корисници и/или се поврзани со успешното спроведување на стратегијата за млади.

- **Средни училишта:** Треба да се местото каде се нудат образование и воспитување. Воедно треба да понудат и квалитетно искористување на слободното време. Средните училишта ќе бидат дел од корисниците на стратегијата и можат да понудат поддршка во спроведување на активности поврзани со младите. Нивното влијание е средно и се со голема важност.
- **Бизнис секторот:** Компаниите да бидат добри партнери во финансирањето одредени активности, а воедно и како идно работно место на младите. Можат да придонесат и со зголемување на финансиската и бизнис писменоста кај младите. Компаниите можат да бидат и соработници, но и може да се очекува опструкција, доколку се наметнат активности кои тие треба да ги финансираат. Нивното влијание и важност е од средна вредност.
- **Службеник за млади:** Неговата улога е да биде канал за информирање и координирање, како и асистирање во спроведувањето на активностите кои се однесуваат на младите. Од него се очекуваат и иницирање на проекти и останати активности, како и да биде мост помеѓу ЛМС и општинската администрација. Од службеникот за млади се очекува соработка и помош при донесување на одлуки на локално ниво кои ги засегаат младите, но тој може да биде и опструкција, доколку не се воспостави соодветна соработка. Неговото влијание е големо а важноста средна..
- **Собрание на Локален младински совет:** Улогата е да врши надгледување на работата на ЛМС и спроведувањето на стратегијата за млади. Исто така, треба да биде местото каде ќе се иницира соработка помеѓу младите и да учествува во изборот на членови на советот. Собранието има големо влијание и е од средна важност.
- **Младински организации и организации за млади:** Нивната улога е да нудат можности за неформална едукација, канал за комуникација со младите, да нудат опции за развој на културата помеѓу младите, како и менторство за личен и професионален развој на младите. Од организациите може да се очекува соработка, да поттикнуваат конкуренција во понудата на активности за млади, како и да бидат застапувачи на

потребите и правата на младите. Организациите имаат големо влијание и се од средна важност.

- **Факултети:** Тие се местата каде што дел од младите се едуцираат и поминуваат дел до своето време. Можат да ја имаат улогата на ментори, соработници и фасилитатори на одредени активности и процеси. Тие се од средна важност и влијание.
- **Владини и локални институции:** Тие се од голема важност и имаат големо влијание, затоа што се одговорни за донесување и спроведување на одлуки на национално и локално ниво.
- **Локален младински совет:** Улогата на советот ќе биде да ја спроведуваат стратегијата и да ги застапуваат потребите и интересите на младите. ЛМС има големо влијание и е од голема важност.

Направената SWOT анализа од страна на членовите на работна група, укажа на потенцијални можности и закани, но и на јаките и слабите страни на засегнатите страни, кои влијаат на спроведувањето на стратегијата за млади. Во табелата подолу можете да ги најдете излезите од SWOT анализата:

Јаки страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ○ Обезбедување на буџет за млади ○ Проактивноста и заинтересираноста на службеникот за млади ○ Квалитет на стратегијата за млади ○ Локални активности за млади во различни програми на општината на годишно ниво 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Неусогласеност на законската регулатива ○ Незаинтересираност на младите ○ Недоволни просторни капацитети ○ Слаба информираност на локално ниво ○ Непостоење на Локален младински совет (сеуште не е воспоставен)
Можности	Закани/Ризици
<ul style="list-style-type: none"> ○ Обезбедување на простор за млади и младински активности ○ Создавање на можности за вклучување на идеите на младите во формалното и неформалното образование ○ Постојење на фондови/донатори за изградба на инфраструктура за потребите на младите ○ Постојење на фондови/донатори за финансирање на проекти за неформална и формална едукација ○ Заинтересираност и вклучување на локалните чинители во креирањето и спроведувањето на стратегијата за млади 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Корупција и ниско ниво на доверба во локалните и националните власти ○ Злоупотреба во користењето на просторните и другите капацитети и ресурси кои ги обезбедува општината ○ Кочење на процедури и спроведување на активности кои се однесуваат на младите ○ Политички влијанија во сите сфери кои се однесуваат на младите ○ Висината на одобриениот буџет за млади

2. СТРАТЕШКА РАМКА

Главната цел на стратегијата е Подобрување на квалитетот на животот на младите и нивно поттикнување да станат самостојни активни граѓани вклучени во процеси на донесување на добро информирани одлуки.

Стратешки цели на локално ниво, во согласност со 8-те национални приоритети за млади, се следниве:

Област 1: Младинско учество	
Стратешка цел 1.1: Креирани механизми за вклучување на младите во процесите на донесување на одлуки	
Резултати	Индикатори
1.1.1 Избран и воспоставен активен и функционален локален младински совет со почитување на одредбите од законот за младинско учество и политики	<ul style="list-style-type: none"> • Број на седници на собрание • Број на претставници на младите во ЛМС • Број на годишни програми • Број на состаноци
1.1.2 Активно заседание на Собранието на годишно ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на обуки • Број на млади учесници • Број на седници на собрание
1.1.3 Обезбедување на простор за млади	<ul style="list-style-type: none"> • Фреквенција на посетеност на канцеларијата од страна на младите од општината • Број на ново отворени канцеларии за млади
1.1.4 Воспоставен е канал за редовна комуникација и соработка помеѓу ЛМС и службеникот за млади	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци
1.1.5 Редовна вклученост на младинските организации во креирањето на политики	<ul style="list-style-type: none"> • Број на реализирани состаноци • Број на претставници на младински организации или организации за млади • Број на предлог политики/документи
Мерки по цел 1.1: <ul style="list-style-type: none"> - Свикување на иницијативен одбор - Избор на членови на ЛМС за време на Младинско локално собрание - Верификација на составот на ЛМС од страна на Советот на Општина Карпош - Градење на капацитети на членовите на собранието преку работилници и обуки - Градење на капацитети на членовите на ЛМС преку работилници и обуки - Обезбедување на простор од страна на општината за канцеларија за млади - Обезбедување на буџет за канцеларија за млади - Организирање на редовни состаноци помеѓу ЛМС и службеникот за млади - Организирање на редовни состаноци помеѓу ЛМС, службеникот за млади и граѓанските организации - Програма за работа на ЛМС 	
Стратешка цел 1.2: Организирана поддршка за младинско организирање и младински активизам	
Резултати	Индикатори
1.2.1 Младинските организации имаат простор и ресурси за користење во спроведување на своите активности	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци на Службеникот за млади со младите од општината со цел покренување иницијативи и/или разрешување проблеми • Број на обезбедени канцеларии на младински организации

	<ul style="list-style-type: none"> • Број на обуки • Број на учесници на обуките
Мерки по цел 1.2:	
<ul style="list-style-type: none"> - Отворање на МКЦ на локално ниво - Креирање на програма за работа на МКЦ и обезбедување на финансии - Обезбедување на канцелариски простории за младинските организации во состав на МКЦ - Обезбедување обуки за развивање на капацитетот на Службеникот за млади за соработка со младите 	
Стратешка цел 1.3: Локалниот младински совет успешно ги застапува потребите на младите пред Советот на општината, локалните институции и останатите чинители	
Резултати	Индикатори
1.3.1 ЛМС е препознаен како застапник на младинските потреби на локално ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци со млади на локално ниво за идентификување потреби за застапување
1.3.2 Членовите на ЛМС ги зајакнале своите капацитети за спроведување на обврските и надлежностите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на обуки со учество на ЛМС • Број на предлог политики доставени со Општина Карпош • Број на истражувања и анализи
Мерки по цел 1.3:	
<ul style="list-style-type: none"> - Редовни состаноци со младите од општината - Спроведување на истражувања за потребите на младите - Креирање и доставување на предлог-политики за задоволување на потребите на младите и унапредување на нивната положба - Градење на капацитети на членовите на ЛМС преку задолжителни работилници и обуки 	

Comment [TG1]: Младински центар? Ако е младински центар, предлагам да стои кај приоритет младинска работа бидејќи е поврзан со таа тема.

Област 2: Младинско информирање

Стратешка цел 2.1: Воспоставени се механизми за посредно и непосредно информирање на младите

Резултати	Индикатори
2.1.1 Младите полесно и побрзо доаѓаат до потребните информации	<ul style="list-style-type: none"> • Број на канали воспоставени за комуникација со младите • Број на катчиња/банери за информации е креирано • Број на страни на социјалните медиуми креирани и ставени во употреба
2.1.2 Контекстот и форматот на информациите е приспособен за потребите на младите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци помеѓу ЛМС и ПР службата • Број на креирани и споделени објави
2.1.3 Зголемена заинтересираност на младите задобивање на информации на локално ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на креирани и имплементирани кампањи • Број на млади корисници/вклучени во кампањите
2.1.4 Намалување на дезинформациите помеѓу младите луѓе	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади опфатени со спроведени кампањи за намалување на ширењето на лажните вести
2.1.5 Зголемена е довербата помеѓу младите и локалната самоуправа	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади кои ги посетуваат општинските канали за информирање

Мерки по цел 2.1:

- Редовни информативни посети во основните и средните училишта, а воедно и факултетите
- Креирање на е-портал за млади (е-платформа, социјални медиуми и друго)
- Социјални медиуми за ЛМС
- Отворање на канцеларија за млади
- Состаноци на ПР службата на општината со членовите на ЛМС за креирањето на содржината на информациите кои се однесуваат на младите
- Спроведување на кампањи за младинско информирање
- Спроведување на кампања за борба против лажните вести

Стратешка цел 2.2: Зголемена меѓусебната доверба и приближување на работата на локалните власти до младите

Резултати	Индикатори
2.2.1 Зголемена е транспарентноста на работата на ЛМС	<ul style="list-style-type: none"> • Број на соопштенија за јавност
2.2.2 Зголемено е чувството на припадност на младите кон општината	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци со младите • Број на средби и посети на младите со градоначалникот и членовите на советот
2.2.3 Зголемен е обемот на релевантни информации за реалниот опсег на активности кои се однесуваат на младите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на извештаи • Број на корисници на информациите од извештаите • Број на реализирани состаноци
2.2.4 Зголемено е чувството на сопственост на процесите кои ги спроведува општината	<ul style="list-style-type: none"> • Број на заеднички активности спроведени од страна на ЛМС и општинската администрација
Мерки по цел 2.2: <ul style="list-style-type: none"> - Креирање и јавно објавување на известувања од седниците на ЛМС - Редовни работни состаноци со инволвирање на сите засегнати страни во областа на младите - Редовни консултативни средби со младите од општината - Изготвување на извештаи за спроведените активности на годишно ниво кои се однесуваат на младите и нивно публикување на веб страницата на општината и на социјалните медиуми на општината и ЛМС - Вклучување на ЛМС во редовните активности на локалната самоуправа кои се однесуваат на младите - Организирање на посета на општината и советот за време на денот на младите 	

Област 3: Младинска работа

Стратешка цел 3.1: Збогатена е понудата за младите за нивно учество во неформално образовни активности

Резултати	Индикатори
3.1.1 Унапредена е соработката помеѓу општината, ЛМС и локалните младински организации	<ul style="list-style-type: none"> • Број на организации во дата базата • Број на програми • Број на одржани состаноци • Број на објавени можности
3.1.2 Зголемен интерес кај младите за учество во обуки	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади кои учествуваат во обуки
3.1.3 Подобро разбирање на меки и животни вештини на младите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на спроведени обуки • Број на млади кои изјавуваат дека се стекнале со нови вештини
3.1.4 Подобро разбирање на капацитети на Локалните младински организации кои се занимаваат со младинска работа	<ul style="list-style-type: none"> • Број на доделени грантови на младински организации • Број на организации кои изготвиле нови обуки
Мерки по цел 3.1: <ul style="list-style-type: none"> - Мапирање на локални младински организации кои нудат неформално образование - Објавување на можностите кои ги нудат локалните младински организации преку воспоставените канали за комуникација - Креирање на локални програми за неформална едукација согласно потребите на младите - Обезбедување на финансии за учество на младите на неформални обуки за стекнување на вештини - Состаноци помеѓу општината, ЛМС и локалните младински организации - Објава и доделување на грантови за младинските организации 	
Стратешка цел 3.2: Унапредено е разбирањето и свеста кај младите за потребите и користа од неформално	

образование	
Резултати	Индикатори
3.2.1 Препознаеност на вештините стекнати преку неформалното образование во формалниот систем	<ul style="list-style-type: none"> • Број на доделени стипендии
3.2.2 Препознаеност на можностите кои ги нуди неформалното образование	<ul style="list-style-type: none"> • Број на организации учесници на саемот • Број на млади посетители на саемот
3.2.3 Унапредена е соработката помеѓу општината, ЛМС и локалните младински организации	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци • Број на заеднички активности
Мерки по цел 3.2: <ul style="list-style-type: none"> - Организирање на Саем за неформално образование - Состаноци помеѓу општината, ЛМС и локалните младински организации - Состаноци со младите во општината - Доделување на стипендии за млади луѓе кои се придонесуваат кон развојот на локалната заедница 	

Област 4: Образование	
Стратешка цел 4.1: Збогатена понуда на основните и средните училишта на воннаставни активности	
Резултати	Индикатори
4.1.1 Зголемено учество на општината во образовни проекти и активности	<ul style="list-style-type: none"> • Број на заеднички спроведени активности помеѓу општината и училиштата • Број на млади учесници во програми • Број на компании учесници во програми
4.1.2 Зголемено учество на младинските организации во креирање и имплементација на активности од неформално образование	<ul style="list-style-type: none"> - Број на програми кои граѓанскиот сектор ги води во училиштата
4.1.3 Унапредена е соработката помеѓу образовните институции на локално ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци • Број на заеднички активности
4.1.4 Заживеани се секциите во основните и средните училишта	<ul style="list-style-type: none"> • Број на нови/реактивирани секции во училиштата
4.1.5 Зголемени се можностите за вклучување во образованието на различни ранливи категории на млади	<ul style="list-style-type: none"> • Број на нови програми • Број на млади лица од социјално ранливи категории вклучени во редовното образование
Мерки по цел 4.1: <ul style="list-style-type: none"> - Иницирање на средби со локалните НВО-а - Развиени и прифатени програми за неформално образование - Истражување за потребите на учениците во каков вид на воннаставни активности сакаат да учествуваат - Состаноци со претставници на основни и средни училишта и високообразовни институции - Заеднички проекти организирани од страна на основните и средните училишта и образовните институции - Креирање и имплементирање на програма за социјална инклузија на различни ранливи категории на млади - Кампања за подигнување на свеста за присутноста на овие категории на млади во училиштата - JOB shadowing во компании за средношколци за кариерно насочување 	
Стратешка цел 4.2: Подобрени услови за образование во основните и средните училишта на територија на Општина Карпош	
Резултати	Индикатори

4.2.1 Унапредена е соработката на општината со економските и други чинители	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци • Број на собрани средства/донации
4.2.2 Подобрени се условите за инклузијата на учениците со помалку можности	<ul style="list-style-type: none"> • Број на поставени рампи • Број на ученици со посебни потреби кои се вклучени во редовното образование
4.2.3 Општината води поголема грижа за потребите на учениците	<ul style="list-style-type: none"> • Број на реновирани училишта • Број на спроведени кампањи и програми • Број на директни учесници во кампањите
Мерки по цел 4.2: <ul style="list-style-type: none"> - Поттикнување на свеста за потребите за подобрување на условите - Fundraising кампањи за реновирање на училишта - Заедничко аплицирање на грантови за поддршка на инфраструктура и подобрување на условите - Зголемување на буџетот за реновирање и изградба на нови училишта - Креирање и имплементирање на програма за подигнување на степенот на хигиена и одржување во рамките на училиштата - Изградба на пристапни рампи, лифтови и друга инфраструктура потребна на лица со физички предизвици - Издвојување на буџет за ангажман на лични асистенти за интеграција на младите со ментални предизвици во образовните процеси 	

Област 5: Култура и спорт	
Стратешка цел 5.1: Унапредена инфраструктура за организирање и спроведување на активности од областа на културата и спортот	
Резултати	Индикатори
5.1.1 Подобрени се условите за спортски и културни настани	<ul style="list-style-type: none"> • Износна буџет за спортски и културни активности • Број на активности/настани од областа на културата и спортот (споредбено до година во година)
5.1.2 Обезбедена е поголема финансиска поддршка за одржување, реновирање и изградба на објекти	<ul style="list-style-type: none"> • Број на реновирани објекти
5.1.3 Иницирана е соработка помеѓу локалните власти и бизнисите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на јавни-приватни партнерства
Мерки по цел 5.1: <ul style="list-style-type: none"> - Реновирање на постоечки објекти - Изградба на нови објекти - План и буџет за одржување и заштита на објектите - Поставување на летниковци со шаховски табли - Аплицирање на европски фондови за реновирање и изградба на објекти - Иницирање на јавно-приватно партнерство со локални економски субјекти 	
Стратешка цел 5.2: Развиени сеспецифични програми за активности од областа на културата и спортот, наменети за младите луѓе	
Резултати	Индикатори
5.2.1 Зголемена стручност на спортските тренери и професори за работа со млади	<ul style="list-style-type: none"> • Број на настани/обуки/работилници • Број на учесници на обуките/настаните/работилниците
5.2.2 Зголемено учество на младите во спортските и културните активности	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади учесници во активности
5.2.3 Зголемен бројот на активности за потребите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на нови настани од областа на културата

на младите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на нови настани од областа на спортот • Број на програми креирани и имплементирани • Број на млади учесници
Мерки по цел 5.2: <ul style="list-style-type: none"> - Програма за рециклирање и екологија - План и буџет за користење на повластени цени на приватни спортски објекти - Обуки и усовршување на спортските тренери и професори за работа со млади - Организирање на настани од спортот за млади - Стипендии за млади од областа на културата и спортот (училишта и спортски клубови) - Организирање на Културни манифестации за млади - Настани на европско ниво со збратимени општини 	

Област 6: Здравство	
Стратешка цел 6.1: Воспоставени механизми за подобрување на соработката во областа на здравство на локално ниво	
Резултати	Индикатори
4.1.3 Подобрена е соработката помеѓу сите засегнати страни на локално ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на заеднички иницијативи и состаноци • Број на претставници на засегнати институции и субјекти
4.1.4 Воспоставена институционална и стратешка рамка за подобрување на општата здравствена состојба	<ul style="list-style-type: none"> • Број на усвоени документи • Број на функционални работни тела
Мерки по цел 6.1: <ul style="list-style-type: none"> - Креирање на работно тело за увид и унапредување на здравјето и здравствените состојби - Стратегија за унапредување на здравјето на сите категории на граѓани, со посебен осврт кај младите - Состаноци на работно тело за увид и унапредување на здравјето и здравствените состојби 	
Стратешка цел 6.2: Подигнато знаење и разбирање а за важноста на здравјето и превенирање на разните заболувања кај младата популација	
Резултати	Индикатори
6.2.1 Училиштата се препознаени како главни промотори на здравјето	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци во училиштата • Број на спроведени кампањи • Број на млади вклучени/корисници на активностите
6.2.2 Зголемен е бројот на корисници на здравствени совети	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади корисници на услуги
Мерки по цел 6.2: <ul style="list-style-type: none"> - Едукативни кампањи (ментално, физичко и репродуктивно здравје) за сите категории на млади - Програма за бесплатна психолошка поддршка кај младите - Програма за редовни бесплатни прегледи 	

Област 7: Претприемништво и поддршка при вработување	
Стратешка цел 7.1: Воспоставени механизми за поддршка на младинско претприемништво	
Резултати	Индикатори
4.1.5 Подобрен е пристапот и информациите од областа на младинското претприемништво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на споделени информации • Број на активности/кампањи

	<ul style="list-style-type: none"> • Број на обуки
4.1.6 Подобрена е соработката и поддршката на локално ниво за водење на бизнис	<ul style="list-style-type: none"> • Број на заеднички состаноци • Број на заеднички имплементирани мерки • Број на функционални HUB центри
7.1.3 Промовирано е социјалното претприемништво како алатка за подобрување на квалитетот на животот	<ul style="list-style-type: none"> • Број на кампањи • Број на активности за/со млади • Број на Fundraising кампањи
Мерки по цел 7.1: <ul style="list-style-type: none"> - Неформални обуки за бизнис и претприемништво, со посебен осврт на социјално ранливите категории - Фонд на општината за поддршка на млади претприемачи - Отворање на HUB за мали бизнис и претприемачи (можеби во рамките на МКЦ) - Вмрежување на млади претприемачи со бизнис ангели - Fundraising за социјално претприемништвото - Кампања за промоција на социјалното претприемништво во соработка со НВО секторот 	
Стратешка цел 7.2: Воспоставени механизми за поддршка при вработување	
Резултати	Индикатори
7.2.1 Подобрени се вештините за вработување кај младите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на обуки • Број на млади со подобрени вештини
7.2.2 Унапредена е соработката со националните институции	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци • Број на заеднички иницијативи и мерки
7.2.3 Зголемена е поддршката при вработување кај младите	<ul style="list-style-type: none"> • Број на нови млади корисници на поддршка • Број на грантови за самовработување доделени на млади • Број на локални компании вклучени во мерките
Мерки по цел 7.2: <ul style="list-style-type: none"> - Обуки за меки вештини за вработување во соработка со АВРСМ - План за додатоци на грантови за самовработување за доделени од АВРСМ - План за стимулација на локални компании за вработување на млади луѓе во соработка со национални институции 	

Област 8: Безбедност	
Стратешка цел 8.1: Воспоставени механизми за подобрување на соработката во областа на безбедноста на локално ниво	
Резултати	Индикатори
8.1.1 Унапредена е соработката помеѓу засегнатите страни на локално ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Број на состаноци • Број на воспоставени тела • Број на учесници на засегнатите страни на состаноците
8.1.2 Зголемено чувство на безбедност кај сите категории на млади	<ul style="list-style-type: none"> • Број на млади кои се чувствуваат побезбедно • Број на мерки спроведени за зголемување на безбедноста
Мерки по цел 8.1: <ul style="list-style-type: none"> - Редовни заеднички состаноци на родителите, локалната самоуправа, ЛМС, полицијата и претставници на училиштата - Воспоставување на работно тело за континуирано унапредување на безбедноста - Воспоставување на младински патроли на локално ниво во соработка со ПС Карпош 	

Стратешка цел 8.2: Зајакнаточувството на безбедност (физичка и ментална) кај младите во училиштата

Резултати	Индикатори
8.2.1 Подигнатасвесност за присуството на безбедносните предизвици кај учениците во основните и средните училишта	<ul style="list-style-type: none">• Број на кампањи и други активности• Број на едукативни работилници• Број на млади вклучени/корисници на активностите
8.2.2 ЛМС, канцеларијата за млади, и училишните психолози се препознаени како субјекти за пријавување на безбедности предизвици	<ul style="list-style-type: none">• Број на пријавени безбедносни предизвици до ЛМС, канцеларии за млади и училиштата• Број на одржани состаноци• Број на учесници/претставници на училишта присутни на состаноците

Мерки по цел 8.2:

- Едукативни работилници за јакнење на младите и тие што работат со младите за препознавање на булингот, насилството, криминал и деликвенција
- Кампања за превенција и намалување на степенот на булингот, насилството, криминал и деликвенција
- Кампања за охрабрување на младите за споделување на предизвиците со кои се соочуваат од областа на безбедноста
- Состаноци со училишните психолози и педагози
- Отворање на канцеларија за млади

3. Управување со ризици

Од страна на членовите на работната група, на една од работилниците, беа утврдени следниве слаби страни, кои можат да влијаат врз успешноста на реализацијата на стратегијата:

- ✓ Неусогласеност на законската регулатива
- ✓ Незаинтересираност на младите
- ✓ Недоволни просторни капацитети
- ✓ Слаба информираност на локално ниво
- ✓ Непостоење на Локален младински совет (сеуште не е воспоставен)

Како дополнување на овие слаби страни, беа дефинирани и следниве закани:

- ✓ Корупција и ниско ниво на доверба во локалните и националните власти
- ✓ Злоупотреба во користењето на просторните и другите капацитети и ресурси кои ги обезбедува општината
- ✓ Кочење на процедури и спроведување на активности кои се однесуваат на младите
- ✓ Политички влијанија во сите сфери кои се однесуваат на младите
- ✓ Висината на одобриениот буџет за млади

Посветеноста на општинската администрација и службеникот за млади, предводени од изразената желба на градоначалникот за унапредување на целокупната состојба на младите, дава основа дека одреден дел од детектираните слабости и закани ќе бидат изолирани или целосни елиминирани, со цел успешно и целисходно спроведување на планираните активности во следните неколку години. Во таа насока, како клучни активности кои Градоначалникот, Советот и општинската администрација треба да ги преземат во најкус можен рок, се следниве:

- Отворање на канцеларија за млади
- Откочување на сите процедури во Советот кои се однесуваат на млади и градење на консензус по ова прашање
- Остварување на соработка со младинските и организациите за млади, со цел поттикнување на заинтересираноста и активација на младите
- Избор на Локален Младински Совет согласно Законот за младинско учество и младински политики, без било какви политички или партиски влијанија
- Одобрување на годишен буџет за млади во износ од 0,1% од вкупниот буџет на општината, но и финансирање на други активности за млади преку програмите на другите општински сектори и одделенија при општината
- Вклучување на младите во процес на консултација и донесување на одлуки на локално ниво
- Зголемување на младинското информирање на локално ниво

Главен спроведувач на овој стратешки документ ќе биде Локалниот Младински Совет на Општина Карпош, во соработка со службеникот за млади и општинската администрација. Земајќи во предвид декапредлагач на овој документ е градоначалникот на Општината, додека пак, донесувач е Советот, сметаме дека сите наведени засегнати страни ќе работат заеднички во отстранување на сите закани и слабости при спроведувањето на локалната Стратегија за млади во следните три години. Тоа е единствениот начин за успешна реализација на сите планирани мерки и активности и постигнувањето на зацртаните цели и резултати.

4. Мониторинг и евалуација на стратегијата

Во рамки на стратешката рамка на стратегијата дефинирани се индикатори на успехот на ниво на резултатите. Индикаторите за секој резултат ќе бидат основа за креирање на стратегија за мониторинг од страна на општината, прилагодена на нејзините процедури. Локалниот младински совет во првите месеци на неговото конституирање, ќе го изготват планот, кој ќе биде активиран од септември 2023 година.

Предложени механизми:

- Пресметка на број на состаноци и фреквенција на средби
- Пресметка на број на млади вклучени во активностите
- Преглед на посети на социјалните мрежи и интернет страница на општината
- Мерење на ниво на следење на акцискиот план
- Мерење на задоволството на младите при индивидуални активности
- Финално мерење на видливоста на спроведените активности при младите со краток онлајн прашалник на крајот на првата година.

Евалуација на активности

За да се оцени успешностана спроведувањето на активностите предвидени со стратегијата и акцискиот план, потребно е да се спроведува евалуација на истите. Зависно од форматот на активността, тоа може да биде евалуација преку разговор со учесниците, кратки евалуациски формулари, извештаи од кампањите на социјалните мрежи итн. Алатките кои ќе бидат користени за евалуацијата ќе бидат избрани од страна на ЛМС при креација на планот за мониторирање.

Периодична евалуација

Се препорачуваат две периодични евалуации. Неформална евалуација на 6 месеци, каде тимот на ЛМС ќе направи евалуација на спроведените активности во назначениот период со цел да се определи темпото на спроведување и ефективно да се распоредат активностите. Формална годишна евалуација, со цел да се оцени спроведувањето на стратегијата и да се продолжи кон креација на Акциски план за следната година.

Завршна Евалуација

Завршната евалуација ќе овозможи преглед на спроведувањето на стратегијата како и за нејзините недостатоци и позитивни страни. Завршната евалуација ќе послужи како алатка за креација на следната стратегија.

5. Комуникација и односи со јавност

Со цел да стратегијата да биде успешно спроведена, потребно е да се изготви успешен систем на комуникација, како за внатрешната така и за надворешната комуникација.

Одговорно лице за комуникација ќе биде определено од страна на тимот одговорен за спроведување на стратегијата. Лицето ќе биде одговорно за одржување на редовен проток на информации на ниво на општината (внатрешна комуникација) и редовна комуникација и споделување на информации со јавноста преку веќе постојните комуникациски канали на општината. Лицето одговорно за комуникација треба да биде запознаено со правилата и процедурите за комуникација на општината и да одржува близок контакт со одделот комуникација и ПР при општината

Внатрешна комуникација

Целта на внатрешната комуникација е да се создадат ефективни комуникациски канали кои ќе го овозможат непречено функционирање на тимот кој ќе ја спроведува стратегијата, со тоа и нејзиното успешно спроведување.

Приоритети на внатрешниот комуникациски систем се:

- Хоризонтална комуникација: Добра информираност на членовите на ЛМС и постојана размена на информации за спроведување на стратегијата.
- Вертикална комуникација: Добра информираност за спроведување на стратегијата до Советот на општината и Градоначалникот.

Како најприоритетна алатка за внатрешна комуникација се различните интернет сервиси. Доколку се веќе воспоставени, информации за спроведување на стратегијата ќе бидат споделувани на две нивоа, прво преку маилинг листа на индивидуалните е-пошти на членовите на тимот, и второ преку една од алатките за непосреден контакт (Viber, Whatsapp, итн) која тимот веќе ја користи. Целта на овие алатки е да се осигура непречена размена на информации.

Следејќи ги официјалните процедури на општината, извештаи за секоја активност ќе бидат подготвени и споделени со ЛМС и со Советот на општината и Градоначалникот.

Надворешна комуникација

Целта на надворешната комуникација е да се споделат информации за спроведените активности од стратегијата и навремено информирање на јавноста за нејзиното успешно спроведување.

Приоритети на надворешниот комуникациски систем се:

- Презентација на Младинската стратегија и Акцискиот план на граѓаните на општината
- Редовно споделување на информации за спроведување на стратегијата со јавноста
- Промоција на младинските активности во општината
- Подигнување на јавната свест за состојбата на младите и младинските активности во општината

Интернет и социјални мрежи

Стратегијата како и акцискиот план ќе бидат објавени на интернет страната на општината и ќе бидат достапни за граѓаните на општината. Истата ќе биде промовирана на профилите на социјалните мрежи на општината и споделена со вработените. Стратегијата ќе биде промовирана и при непосреден контакт со граѓаните за време на настаните организирани од страна на општината.

Информации за спроведените активности ќе ги бидат редовно споделувани на интернет страната на општината во форма на написи придружени со фотографии, како и на профилите на социјалните мрежи на општината и на ЛМС.

Медиуми

За поголемите настани и активности, општината ќе изготви известувања за печат кои ќе бидат споделени со медиумите за да се осигура медиумска покриеност на настаните. Известувањата за печат ќе бидат изготвени следствено процедурите на општината.

За поголема промоција на стратегијата се препорачува нејзина промоција преку телевизиски или радио интервјуа, доколку постои можноста.

Контакт со засегнати страни

Стратегијата за млади ќе биде споделена со засегнатите страни идентификувани во процесот на нејзиното создавање. Редовни информации за спроведувањето ќе бидат споделени со засегнатите страни во форма на маилинг листа.

Редовни состаноци со различни засегнати страни се предвидени со акцискиот план, со цел да се воспостават регуларни комуникациски канали во општината

6. Акциски план со индикативен финансиски план (2023 година)

Како Прилог 1 на овој документ, се наоѓа предлог акцискиот план за реализација на стратегијата за млади на Општина Карпош за 2023 година.

Членови на работната група за изработка на Стратегија за
млади на Општина Карпош 2023 - 2027

Дијана Мицевска	ЗГ „Младите Можат“
Љупчо Велковски	ЗГ „Идеа Центар“
Леа Манева	Црвен Крст – О.О. Карпош
Сегеј Леонидов	УМС на ВМРО ДПМНЕ Карпош
Бојана Михајловска	Номиниран член за Локален младински совет на Општина Карпош
Марко Петрушевски	Општина Карпош
Ангел Томашевски	Општина Карпош
Биљана Костенчевска	МВР ЕВР ПС Карпош
Јована Котеска	Црвен Крст – О.О. Карпош (заменски член)
Петар Танески	Студентска организација БЕСТ Скопје
Диона Јосифовска	Номиниран член за Локален младински совет на Општина Карпош
Марија Аврамовска	Општина Карпош
Ивица Јаковлевски	Општина Карпош
Кирил Паунов	СДММ Општина Карпош
Бојан Стефановски	УМС на ВМРО ДПМНЕ Карпош (заменски член)
Александра А. Ставреска	МВР ЕВР ПС Карпош(заменски член)
Ивана Темелковска	Службеник за млади при Општина Карпош
Ивана Велкова	Соработничко процесот за креирање на ЛМС за Карпош
Ѓоко Вукановски	Фасилитатор на процесот за креирање на ЛМС за Карпош